

15

HINDAMATUT KASVUSEADUST

/// AA

M
m

15

HINDAMATUT
KASVUSEADUST

JÄRGI NEID JA SAAVUTA
OMA POTENTIAAL

JOHN C. MAXWELL

John C. Maxwell

THE 15 INVALUABLE LAWS OF GROWTH
LIVE THEM AND REACH YOUR POTENTIAL

Copyright © John C. Maxwell, 2012

Kõik õigused kaitstud. Selle raamatu reprodutseerimine, skanneerimine, levitamine ning elektrooniline jagamine ilma kirjastaja kirjaliku loata on õigusevastane ja seadusega karistatav.

Autori seaduslik esindaja on Yates&Yates, LLP, Literary Agency, Orange, California.

Tõlkinud Kris Leinatamm
Toimetanud Rahel Oja

Kaane kujundanud Elina Kasesalu
Küljendanud Janek Saareoja

Raamatu on kirjastanud Million Mindset OÜ
Kontakt: million@million.ee

Trükitud trükikojas Joon OÜ 2017

*See raamat on pühendatud
John Maxwell Company meeskonnale:
te teostate minu visiooni,
te laiendate minu mõju
ja te muudate mind paremaks, kui ma olen.
Teie tööks on aidata teistel suurendada oma potentsiaali
ning mõjutada maailma.*

*Ning Curt Kampmeierile:
inimesele, kes tutvustas mulle teadliku enesearengu mõistet
ning näitas sellega mulle teed
oma potentsiaali saavutamiseks.*

Sisukord

Tänusõnad	8
Sissejuhatus	9
1. Kavatsuse seadus	13
<i>Kasvamine ei juhtu niisama</i>	
2. Teadlikkuse seadus	31
<i>Et end kasvatada, pead end tundma</i>	
3. Peegeldamise seadus	53
<i>Selleks, et endale väärtust lisada, pead endas väärtust nägema</i>	
4. Järelemõtlemise seadus	71
<i>Õppides seisatuma, jõuab eneseareng Sulle järele</i>	
5. Järjepidevuse seadus	91
<i>Motivatsioon paneb Su liikuma, distsipliin hoiab Sind kasvamas</i>	
6. Keskkonna seadus	109
<i>Eneseareng õitseb soodsas keskkonnas</i>	
7. Kujundamise seadus	129
<i>Kasvu maksimeerimiseks tuleb luua strateegiaid</i>	
8. Valu seadus	153
<i>Halbade kogemuste hea haldamine viib suurepärase kasvu saavutamisele</i>	

9. Redeli seadus	173
<i>Iseloomu kasvatamine määrab enesearengu kõrguse</i>	
10. Kummipaela seadus	193
<i>Kasv peatub, kui kaob pinge selle vahel, kus praegu oled ja kus tahad olla</i>	
11. Vahetuskauba seadus	213
<i>Et kasvada, pead loobuma</i>	
12. Uudishimu seadus	237
<i>Kasvu stimuleerib küsimus miks</i>	
13. Eeskujude seadus	257
<i>On keeruline saada paremaks, kui Sul pole järgida kedagi peale iseenda</i>	
14. Laienemise seadus	275
<i>Kasvuga suurendad alati oma võimeid</i>	
15. Panustamise seadus	295
<i>Sinu kasv võimaldab Sul panustada teiste kasvu</i>	
Märkused	315

Tänuõnad

Tänan:

Charlie Wetzel – minu kirjutaja;

Stephanie Wetzel – minu sotsiaalmeedia juht;

Linda Eggers – minu assistent.

Sissejuhatus

Potentsiaal on igas keeles üks imelisemaid sõnu. See on optimistlikult ettevaatav. See on täis lootust. See töötab edu. See viitab täideviimisele. See vihjab suurepärasusele. Selle sõna aluseks on võimalused. Mõtle enda kui inimolevuse potentsiaali peale ja see ajab Su elevile – vähemalt ma loodan, et ajab. Milline positiivne mõte! Ma usun Sinu potentsiaali sama palju kui enda omasse. Kas Sul on potentsiaali? Absoluutselt.

Kuidas aga jääb *täitmata potentsiaaliga*? Vaatamata sõna *potentsiaal* positiivsusele, on see fraas negatiivne. Mu sõber Florence Littauer kirjutas oma raamatus "*Silver Boxes*" ("*Hõbekarbid*") oma isast, kes oli alati tahtnud lauljaks saada, kuid ei saanud. Ta kirjutas, et ka surres oli muusika ikka tema sees. Tabav kirjeldus täitmata potentsiaali kohta. Kui Sa oma potentsiaali ei saavuta, siis suredki, nagu oleks muusika ikka veel Sinu sees.

Kuna Sa neid siinseid sõnu juba loed, siis ma usun, et Sul on soov saavutada oma potentsiaal. Seega on küsimus selles, kuidas seda teha?

Olen täiesti kindel, et vastus seisneb kasvamises. Selleks, et oma potentsiaali saavutada, pead Sa kasvama. Ja selleks, et kasvada, peab Sul olema kindel kavatsus seda teha. Ma kirjutasin selle

raamatu, et aidata Sul õppida seda, kuidas kasvada ja arendada ennast nii, et Sul tekiks parim võimalus saada inimeseks, kelleks Sind loodi. Ma soovin, et saaksin Sul aidata arendada õiget hoiakut, aidata avastada oma tugevusi, siduda Sind oma kirgedega, aidata olla oma eesmärgiga rohkem ühenduses ning arendada vajalikke oskusi nii, et saaksid olla kõik, mis Sa suudad olla.

Võib-olla Sa tead, et see siin on minu kolmas raamat. Esimese kirjutasin, et liidrid mõistaksid, kuidas liidriks olemine töötab ja kuidas paremaks liidriks saada. Teise kirjutasin, et aidata inimestel meeskonnatööd mõista ning tugevamaid meeskondi ehitada. See raamat on pühendatud enesearengu mõistmisele ning sellele, et aidata Sul saada tõhusamaks ja täiuslikumaks inimeseks. Sellest raamatust kasu saamiseks ei pea Sa olema liider, kuigi olen ka siia liidriks olemise teemasid sisse pikkinud. Kasvamiseks ei pea Sa kuuluma ühtegi meeskonda (kuigi see aitaks kaasa). Pead olema lihtsalt keegi, kes tahab kasvada ning oma tänasest versioonist paremaks saada.

Mida ma kasvu all mõtlen? See on sama unikaalne nagu Sa isegi. Et oma eesmärgist aru saada, pead kasvatama oma eneseteadlikkust. Et paremaks inimeseks saada, pead kasvatama oma iseloomu. Et oma karjääris edasi jõuda, pead kasvatama oma oskusi. Et paremaks elukaaslaseks või lapsevanemaks saada, pead kasvatama oma suhteoskusi. Et oma finantseesmäärke saavutada, pead kasvatama oma teadmisi raha kohta. Et oma vaimu rikastada, pead kasvama spirituaalselt. Kasvamise detailid varieeruvad inimeselt inimesele, aga põhiprintsiibid on samad kõigile. Siit raamatust leiad seadused, mis õpetavad Sind kasvamist väärt eesmärki saavutama. Need seadused koos moodustavad võtme, mis avab selle ukse. Reaalselt kasvamiseks on vaja aga ka tööd teha.

Soovitan Sul võtta igal nädalal käsile üks peatükk. Aruta see mõne sõbraga pärast läbi. Tee läbi iga peatüki lõpus olevad lisatülesanded. Pea päevikut. Ning rakenda õpitut ka oma igapäevases elus. Sa ei saa muuta oma elu, kui Sa ei muuda oma igapäevaseid tegevusi. Oled oma potentsiaali saavutamise teel, kui õpid need seadused selgeks ja elad nende järgi. Aastatepikkune õppimine ja kasvamine viib Sind uskumatutesse kõrgustesse.

MM

M
m

1

Kavatsuse seadus

Kasvamine ei juhtu niisama

Elu käib. Oled Sa kohal?

“On Sul isiklikuks arenguks plaan olemas?” ootas rahulikult mu vastust Curt Kampmeier – mees, kes selle küsimuse mulle esitas. See oli küsimus, mis muutis mu elu.

Otsisin kohmakalt vastuseid. Reastasin üles oma viimase kolme aasta saavutused. Rääkisin, kui kõvasti ma olin töötanud. Tõin välja oma eesmärgid. Selgitasin, mida tegin, et veel rohkemate inimesteni jõuda. Kõik mu vastused põhinesid tegevustel, mitte parendamistel. Lõpuks olin sunnitud tõeale näkku vaatama. Mul puudus paremaks saamise plaan.

Ma polnud selle peale kunagi varem mõelnud ja see osutus mu suhtumises töösse ja edusse suureks veaks. Oma karjääri alguses võtsin oma tööd, eesmärkide ja edu saavutamist väga kavatsuste põhiselt. Mul oli strateegia – raske töö tegemine. Ma lootsin, et see viib mind sinna, kuhu tahtsin jõuda. Aga raske töö ei garanteeri edu. Ja lootus pole strateegia.

Kuidas saada paremaks selles, mida juba teed? Kuidas parandada oma suhteid? Kuidas isiksusena rohkem sügavust ja tarkust saavutada? Kuidas olla läbinägelikum? Kuidas ületada takistusi? Kõvemini töötades? Kauem töötades? Oodates, et asjad paremini hakkaksid minema?

See jutuajamine leidis aset 1972. aastal Holiday Inni restorani lõunalauas. Sel ajal anti mulle võimalus oma karjääriredelil tõusta. Mulle pakuti meie usulahu parimat kirikut. Võrdle seda oma ettevõtte kõrgeima liidri kohaga parimas kontoris. Selline oli pakkumise tähtsus minu jaoks. Probleem oli aga selles, et ma olin 24-aastane ja pakkumine oli hetkel minu jaoks liiga kõrge lennuga ning kui ma oma ülesande kõrgusele ei küündiks, ootaks mind ees täielik läbikukkumine.

Curt oli müügiimees, ta käes oli aastane pakett koos materjalidega, mis aitasid inimesel isiksusena kasvada. Ta libistas üle laua minu poole brošüüri. Hind oli 799 dollarit – peaaegu sama palju, kui minu kuupalk tollel hetkel.

Koju sõites kihutasid mu peas mõtted metsiku kiirusega. Olin arvanud, et kõiki saadab edu, kes uputavad end töösse. Curt aitas mul mõista, et võti peitub isiklikus arengus. Ma sain aru, et eesmärkidele keskendudes võid eesmärgid saavutada, aga kasvamist see ei garanteeri. Kasvamisele keskendudes Sa aga arened ning saavutad alati oma eesmärgid.

Sõites meenus mulle üks tsitaat James Alleni raamatust *“Nii, nagu inimene mõtleb”*¹. Olin seda esmakordselt lugenud seitsmendas klassis ning tosin korda ka pärast seda. Allen kirjutas nii: “Inimesed jäävad ahelaisse, sest on varmad muutma tingimusi enda ümber, kuid mitte iseennast.” Ma ei saanud endale Curti pakutut

¹ *“As A Man Thinketh”*, eesti keeles 2012

lubada. Kuid teadsin oma südames, et ta oli andnud mulle võtme, millega oma järgmisele liidriks olemise väljakutsele vastu astuda ning karjääris kõrgemale tõusta. Ma nägin lõhet olukorra vahel, kus ma olin ja kus tahtsin olla – kus ma pidin olema! See oli kasvulõhe ja ma pidin välja mõtlema, kuidas sinna sild ehitada.

Löksud kasvulõhes

million mindset

Kui Sul on unistused, eesmärgid või püüdlused, siis pead nende saavutamiseks kasvama. Kui aga oled selline nagu mina ja enamus inimesi, siis on Sul vähemalt üks vale uskumus loonud lõhe, mis hoiab Sind kasvamast ning oma potentsiaali saavutamast. Heida pilk järgnevale kaheksale kasvu puudutavale valearvamusele, mis Sind Su kavatsuste juurest ehk tagasi hoiab.

1. Eelduse lõhe – “Ma eeldan, et minu kasv on automaatne”

Lastena kasvavad meie kehad automaatselt. Möödub aasta ja me oleme pikemad, tugevamad ning võimelised uusi asju tegema ning uusi väljakutseid vastu võtma. Ma arvan, et paljud inimesed võtavad oma täiskasvanuella kaasa alateadliku arusaama, et ka vaimne, spirituaalne ja emotsionaalne kasv toimib sama mustri järgi. Möödub aeg ja me lihtsalt muutumegi paremaks. Oleme nagu Charlie Brown Charles Schulzi koomiksis “*Peanuts*”, kes ütles: “Ma arvan, et ma olen avastanud elu saladuse – lihtsalt oled elus, kuni sellega ära harjud.” Probleem on selles, et lihtsalt elades me paremaks ei muutu. Me peame seda ette kavatsema.

Muusik Bruce Springsteen on öelnud: “Tuleb aeg, mil pead lõpetama ootamise, et Sinust saaks inimene, kes tahad olla

ning olema see inimene, kes tahad olla.” Keegi ei saa kogemata paremaks. Isiklik areng ei juhtu iseenesest. Ning hetkel, kui oled oma akadeemilise hariduse omandamisega ühele poole saanud, pead võtma täie vastutuse oma kasvamise eest, sest

“Tuleb aeg, mil pead lõpetama ootamise, et Sinust saaks inimene, kes tahad olla ning olema see inimene, kes tahad olla.”
– Bruce Springsteen

keegi teine seda Sinu eest ei tee. Michel de Montaigne on täheldanud: “Ükski tuul pole soodus mehele, kel puudub sadamasiht.” Kui tahad, et Su elujärg paremaks saaks, pead ise paremaks saama. Pead sellest tegema käegakatsutava eesmärgi.

2. Teadmiste lõhe – “Ma ei tea, kuidas kasvada”

Pärast Curt Kampmeieriga kohtumist küsisin kõikidelt tuttavatelt sama küsimuse, mis Curt minult: “Kas Sul on isikliku arengu plaan olemas?” Lootsin, et kellelgi on see olemas ja ma saaksin tema pealt lihtsalt õppida. Mitte keegi ei vastanud jaatavalt. Minu maailmas polnud mitte kellelgi kasvamiseks ja paremaks saamise plaani. Ei teadnud mina, kuidas kasvada ja ei teadnud ka nemad.

Loretta Staples, disainer, kunstnik ja konsultant, ütleb: “Kui Sulle on selge, mida Sa tahad, siis maailm vastab samuti selgusega.” Ma teadsin, mida ma tahan. Ma tahtsin kasvada oma uue töökoha vääriliseks. Ma tahtsin saada inimeseks, kes on suuteline saavutama endale seatud suured eesmärgid. Mul oli selle saavutamiseks vaja vaid moodust.

Paljud inimesed õpivad alles siis, kui elult peksa saavad. Raske kogemused õpetavad neid “karmil viisil” ja nad muutuvad

– vahel paremaks, vahel hullemaks. Õppetunnid on juhuslikud ja rasked. Palju parem on oma kasvu teadlikult ja kavatsuslikult *planeerida*. Ise otsustad, mis ulatuses ja kuhu Sa tahad kasvada; ise otsustad, mida õpid, ning liigud seatud rada mööda distsiplineeritult ja omas rütmis.

Pärast Curtiga kohtumist ning taipamist, et ma ei teadnud kedagi teist, kes mind aidata saaks, vaagisime oma naise Margaretiga, kuidas toidu arvelt kokku hoida, säästa ning millest loobuda, et 799 dollarit kõrvale panna. (Pange tähele, et see toimus enne krediitkaartide tulekut.) Jätsin lõunaid vahele. Jättsime oma planeeritud puhkuse ära. Me saime hakkama. Võttis küll kuus kuud, aga me saime lõpuks hakkama. Sa ei kujuta ette minu erutust, kui oma kasvupaketi avasin ning sealsed viis teemat läbi lappasin: hoiak, eesmärgid, distsipliin, möödikud ja järjepidevus.

Praegu tagasi vaadates saan aru, kui elementaarsed olid need teemad, mida see pakett mulle õpetas. Aga ma vajasin seda. Nende õppetundide omandamine praotas minu jaoks isikliku arengu ust. Ja läbi selle prao hakkasin igal pool kasvuvõimalusi märkama.

Mu maailm hakkas avanema. Ma saavutasin rohkem. Ma õppisin rohkem. Olin võimeline teisi rohkem juhtima ja aitama. Mulle hakkasid avanema teised võimalused. Mu maailm avardas. Peale mu usu on just otsus isiklikuks arenguks mu elu kõige rohkem mõjutanud.

Peale mu usu on just otsus isiklikuks arenguks mu elu kõige rohkem mõjutanud.

3. Ajastuse lõhe – “Praegu pole alustamiseks hea aeg”

Kui ma olin laps, oli mu isa lemmikmõistatus meile järgmine: viis konna istuvad palgil. Neli otsustavad maha hüpata. Mitu konna jääb palgile?

Kui ta minult esimest korda küsis, siis vastasin, et üks.

“Ei,” ütles ta. “Viis. Miks? Sest otsustamise ja tegemise vahel on vahe!”

See oli arusaam, mida isa tihtipeale meile selgeks püüdis teha. Ameerika poliitik Frank Clark on öelnud: “Milliseid suurepäraseid saavutusi meil maailmas oleks, kui kõik oleksid oma

Kahaneva kavatsuse seadus
ütleb: “Mida kauem ootad,
et teha midagi, mida pead
tegema praegu, seda suurem
on võimalus, et Sa seda
mitte kunagi ei tee.”

kavatsetu ellu viinud.” Enamus inimesi ei reageeri asjadele piisavalt kiiresti. Nad leiavad end kahaneva kavatsuse seaduse küüsis, mis ütleb: “Mida kauem ootad, et teha midagi, mida pead tegema praegu, seda suurem on võimalus, et Sa seda mitte kunagi ei tee.”

Tol hetkel, mil kaalusin oma esimese kasvupaketi ostmist, olin ma osati õnnega koos, sest ma teadsin, et minu uus ametikoht on minust peajagu üle. Mul oli ees seni suurim väljakutse. Ma teadsin, et oleksin luubi all ja kõikidel mu tuttaval oleksid mu suhtes kõrgendatud ootused (osal mu õnnestumise ja osal mu ebaõnnestumise suhtes). Ja ma teadsin, et kui ma liidrina ei kasva, siis ma kukun läbi. See pani mind võimalikult kiiresti tegutsema.

Võib-olla on ka Sinul mõni sarnane isiklik või tööalane pinge peal. Kui jah, siis oled tõenäoliselt ärevil, et kasvama ja arenema hakata. Aga kui Sa pole? Olenemata sellest, kas tunnetad kõrvetavat vajadust, on praegu hea aeg kasvamisega algust

teha. Autor ja professor Leo Buscaglia on kinnitanud: “Homses elatud päev on ellu viimisest alati ühe päeva kaugusel.” Tege-
 likkus on selline, et Sa ei saa iialgi suurt midagi tehtud, kui Sa
 enne valmis olemist asja lihtsalt kätte ei võta ja ära ei tee. Kui Sa
 teadlikult ja etteavatsetult juba ei kasva, siis pead täna sellega
 alustama. Kui Sa seda ei tee, võid saavutada mõned tähistamist
 väärt eesmärgid, kuid lõppude lõpuks mandud siiski. Kui aga
 hakkad kavatsuslikult kasvama, võid kasvamist jätkata ning
 pidevalt küsida: “Mis järgmiseks?”

4. Vigade löhe – “Ma kardan vigu teha”

Kasvamine võib osutada segaseks teemaks. See tähendab
 enesele tunnistamist, et Sa ei tea kõike. See nõuab vigade tege-
 mist. See võib näidata Sind rumalana. Enamusele see ei meeldi.
 Aga see on paremaks saamise hind.

Aastaid tagasi sattusin lugema ühte Robert H. Schulleri
 tsitaati: “Mida Sa teeksid, kui teaksid, et kindlasti õnnestud?”
 Need sõnad julgustasid mind proovima asju, mida teadsin oma
 võimeid ületavat. Need julgustasid mind ka kirjutama raama-
 tut “*Failing Forward*” (“Õpi vigadest”). Kui ma kirjastuselt esi-
 mese eksemplari kätte sain, kirjutasin sinna kohe tänusõnad dr
 Schullerile oma autogrammiga. Siis sõitsin Garden Grove’i, et
 talle see isiklikult üle anda ja positiivse mõju eest tänada. Tol
 päeval meist tehtud foto mu töölaual tuletab mulle meelde tema
 mõju mu elule.

Kui tahad kasvada, pead üle
 saama igasugusest vigade tegemise
 hirmust. Autor ja professor Warren
 Bennis on tõdenud: “Eksimine on

“Eksimine on lihtsalt üks asjade
 tegemise moodus.”
 – Warren Bennis

lihtsalt üks asjade tegemise moodus.” Kui kasvad teadlikult ja ettekatsetult, siis eelda iga päev vigade tegemist ja tervita neid kui edasiliikumise märke.

5. Täiuslikkuse lõhe – “Enne alustamist pean leidma perfektse viisi selle tegemiseks”

Täiuslikkuse lõhe on väga sarnane vigade lõhele – püüid enne alustamist leida veatu plaan. Kui Curt mulle kasvuplaani ideed tutvustas, hakkasin selle teostamiseks otsima parimat moodust. Siis aga avastasin, et lähenesin asjale valest otsast. Ma tahtsin leida parimat moodust ja pidin selleks lihtsalt algust tegema. See sarnaneb öösel võõraste kohta sõitmisega. Ideaalsituatsioonis näeksid Sa kogu teekonda ette enne sõidu alustamist. Aga tegelikult näed seda tee kulgedes. Edasi liikudes avaneb Su ees järjepidevalt uus väike lõik. Kui tahad rohkem seda teed näha, hakka liikuma.

6. Inspiratsiooni lõhe – “Mul pole selleks praegu tuju”

Palju aastaid tagasi olin sunnitud ootama väga kaua arsti ukse taga – nii kaua, et olin kogu ooteajaks kaasavõetud tööga maha saanud ja otsisin mingit produktiivset lisategevust. Lappasin ühte meditsiiniajakirja ja leidsin järgneva teksti, millest on saanud mu lemmiknäide motivatsiooni inertsuse kohta (muuseas, see oli enne, kui Nike selle fraasi omastas):

“Lihtsalt tee seda“ (*Just Do It*).

Me kuuleme seda peaaegu iga päev: oeh, oeh, oeh. Ma lihtsalt ei suuda end sundida ... (kaalu langetama, veresuhkrut kontrolli all hoidma jne). Ja samavõrra palju ohkeid kuuleme me diabeetikute terapeutide suust, kes ei suuda oma patsiente motiveerida oma diabeedi ja terveise heaks õiged asju tegema.

Meil on Sulle uudiseid. Motivatsioon ei taba Sind välguna selgest taevast. Ja motivatsiooni ei saa keegi teine – õde, arst, pereliige – Sulle kinkida ega peale sundida. Kogu motivatsioonijutt on lõks. Unusta see motivatsioon ära. Lihtsalt *tee seda*.

Tee trenni, langeta kaalu, hoia veresuhkur kontrolli all või mida iganes. Tee seda ilma igasuguse motivatsioonita ja mis Sa arvad, mis juhtub? Kui oled millegi tegemist alustanud, alles siis tuleb motivatsioon mängu ja teeb Sulle alustatuga jätkamise kergemaks.

Motivatsioon on nagu armastus ja õnn. See on kaasuv nähtus. Kui oled millegagi aktiivselt tegevuses, siis see hiilib Su juurde ja ründab Sind ootamatult.

Harvardi ülikooli psühholoog Jerome Bruner ütleb: “Sa pigem tegutsed end tundesse, kui lased tunnetel viia end tegutsemisse.” Niisiis, tegutse! Mida iganes Sa tead, et pead tegema – tee seda.”

Kui Curt arvas, et ma pean enesearenguga teadlikult tegema, leidsin mina tuhat põhjust, miks seda *mitte* teha. Mul polnud aega, raha, kogemust jne. Ja mul oli vaid üks põhjus, miks seda *siiski* teha. Ma arvasin, et *peaksin* seda tegema, sest lootsin,

et see muudaks midagi. Pole väga inspireeriv. Aga ma alustasin. Oma suureks üllatuseks hakkasin juba pärast esimest aastat pühendunud arengut mõnest oma eeskujust mööduma. *Muutus põhjus*, miks ma enesearenguga tegelesin – ma *nägin*, et see töötab. Hiljem ei tahtnud ma ühtegi päeva vahele jätta.

Kui Sa pole veel alustanudki, ei pruugi Sa tunda nii võimsat inspiratsiooni, et kohe jõuliselt enesearengu plaaniga tegutseda. Kui see nii on, siis palun usalda mind, kui ütlen, et enesearenguga jätkamise põhjused kaaluvad oluliselt üle sellega alustamise põhjused. Ja jätkamise põhjused avastad alles siis, kui oled sel teel piisavalt kaua, et esimesi vilju maitsta. Tee endaga kokkulepe, et Sa alustad *ja* jätkad vähemalt 12 kuu jooksul. Kui Sa nii teed, siis armud kogu protsessi ja oled aasta pärast võimeline tagasi vaatama ja nägema, kui pika tee oled käinud.

7. Võrdlemise lõhe – “Teised on minust paremad”

Üsna oma karjääri alguses osalesin ma Orlandos, Floridas kolme liidriga ideevahetuse kohtumisel. Läksin sinna seetõttu, et mõistsin oma vajadust olla koos suuremate ja paremate liidritega, kui vaid oma väikse ringkonna omadega. Kohale jõudes olin veidi heitunud. Rääkides ning ideid jagades sai mulle kiiresti selgeks, et ma polnud neile võrdne vastane. Nende organisatsioonid olid minu omast kuus korda suuremad ja neil olid palju paremad ideed. Tundsime end vette visatuna ja püüdsime välja ujuda. Sellele vaatamata olin ma enesekindel. Miks? Sest ma nägin, et need suurmehed olid valmis oma ideid jagama. Ja mina õppisin sellest tohutult. Sa õpidki vaid juhul, kui teised on Sinust ees.

Oma enesearengu esimese kümne aasta jooksul olin alati teistest maas, püüdes neile järele jõuda. Ma pidin oma võrdlemise lõhe ületama. Ma pidin saavutama mugavustunde mugavustsoonist väljaspool. See oli raske muutumine, kuid pingutust igati väärt.

8. Ootuste lõhe – “Ma arvasin, et see saab kergem olema”

Ma ei tea mitte ühtegi edukat inimest, kes arvaks, et isiklik kasv on kiire ja tippu ronimine kerge. See ei juhtu nii lihtsalt. Inimesed on ise oma õnne sepad. Kuidas? Valem on siin:

ettevalmistus (kasv) + hoiak + võimalus + tegutsemine
(selles osas millegi ette võtmine) = **õnnelik juhus**

Kõik algab ettevalmistusest. Kahjuks võtab see aega. Mul on aga hea uudis. Nagu Jim Rohn on öelnud: “Oma sihtpunkti üleöö muuta ei saa, kuid saab muuta oma suunda.” Kui soovid saavutada oma eesmärgid ja elada täies potentsiaalis, siis hakka teadlikult tegelema enesearenguga. See muudab Su elu.

“Oma sihtpunkti üleöö
muuta ei saa, kuid
saab muuta oma suunda.”
– Jim Rohn

Üleminek teadlikule enesearengule ja kasvule

Mida kiiremini Sa oma kasvumist teadlikult arendama hakkad, seda parem Sulle, sest teadlikkuse juurde jäädes Sinu kasv akumuleerub ja järjest kiireneb. Muutust saad läbi viia järgmiselt.

1. Esita endale suur küsimus kohe praegu

Oma esimesel teadliku enesearengu aastal avastasin ma, et sellest saab eluaegne protsess. Aasta jooksul sai mu küsimusest “Kaua see aega võtab?” küsimus “Kui kaugele olen ma suuteline minema?”. Selle küsimuse peaksid endale esitama kohe praegu, mitte et Sa suudaksid sellele aga vastata. Mina alustasin oma teekonda 40 aastat tagasi ja ikka veel ei tea vastust. Aga selle esitamine aitab Sul paika panna *suuna*, kui mitte kauguse.

Kuhu ma tahan elus jõuda?

Millisesse suunda ma tahan minna?

Mis on kaugeim siht, kuhu suudan end minemas ette kujutada?

Nendele küsimustele vastuste leidmine aitab Sul alustada oma enesearengu teed. Parim, mida oma eluga suudad teha, on teha parimat sellega, mis Sulle antud on. Seda saad teha endasse investeerides ning endast oma parimat versiooni luues. Mida rohkem on Sul võimalik endaga tööd teha, seda suurem on Su potentsiaal ning seda kaugemale peaksid püüdma minna. Kui ma laps olin, ütles mu isa mulle korduvalt: “Sellelt, kellele on palju antud, ka nõutakse palju.” Anna endast oma kasvuprotsessis parim, nii et Sa saad parimaks endaks.

2. Tee seda kohe

1974. aastal osalesin ma ühel Daytoni ülikooli seminaril, kus W. Clement Stone rääkis tungiva vajaduse teemal.

Stone oli endale kindlustusega varanduse kokku ajanud äri-magnaat. Tema loengu pealkiri oli “Tee seda kohe” ja üks, mida ta ütles, oli see: “Igal hommikul enne voodist üles tõusmist

üttele endale 50 korda “Tee seda kohe”. Igal õhtul viimase asjana enne magamajäämist, üttele endale 50 korda “Tee seda kohe”.

Ma arvan, et sel seminaril oli tol päeval vähemalt 8000 inimest, aga mulle tundus, et ta rääkis just minuga. Ma läksin koju ja järgisin tema nõuannet kuue kuu jooksul. Iga päev ütlesin esimese ja viimase asjana endale “Tee seda kohe”. See tekitas minus tohutu tungivuse meeleolu.

Suurim oht, millega hetkel silmitsi seisad, on see, et otsustad seada endale enesearengu *hilisemaks* prioriteediks. Ära lange lõksu! Lugesin hiljuti ajakirjas SUCCESS Jennifer Reedi artiklit. Ta kirjutas:

“Kas on olemas veel salakavalamat sõna? “Hiljem”, nagu lauses: “Ma teen seda hiljem.” Või: “Mul on aega seda raamatut, mis mul viis aastat meeles mõlgub, kirjutada hiljem.” Või: “Ma tean, et pean oma rahaasjad jooonde ajama ... ma teen seda hiljem.”

“Hiljem” on üks paljudest unistuste tapjatest, üks lugematutest takistustest, mille me loome, et edu saavutamise reelt maha kukkuda. “Homme” alustatav dieet, “ühel hetkel” algav tööotsing, “ühel päeval” oma elu unistuse poole liikuma hakkamine kombineerituna muude isehitatud teesulgudega jätavad meid autopiloodi peale.

Miks me seda endale teeme? Miks me ei võta kohe midagi ette? Vaadakem tõele näkku – kõik, mis on tuttav, on lihtne; kaardistamata tee on täis ebakindlust.”¹

Seda raamatut lugema hakates oled oma teed juba alustanud. Ära siia pidama jää! Astu aga uusi samme. Vali endale kasvamiseks vajalik vahend ja alusta selle abil õppimist juba täna.

3. Vaata hirmudele näkku

Lugesin hiljuti üht artiklit inimestel edukaks saamist takistavate hirmude kohta. Mängu tulid järgmised viis faktorit:

- hirm ebaõnnestumise ees;
- hirm vahetada turvaline tundmatu vastu;
- hirm rahalise ebaõnnestumise ees;
- hirm teiste arvamuse ees;
- hirm, et edu saabudes jäävad kaaskondlased võõraks.

Milline neist hirmudest Sind kõige rohkem mõjutab? Minu jaoks oli kõige hirmsam viimane – et kaaskondlased võõrduvad. Oma loomult olen inimestele meeldija ja seega tahtsin kõigile meeldida. Tegelikult pole see oluline, milline hirm Sind kõige enam mõjutab. Meil kõigil on hirmud. On ka hea uudis. Meil kõigil on veel usk. Küsimus, mille endale esitama pead, on see: “Millisel emotsioonil luban ma kõige tugevamini esile tulla?” Su vastus on oluline, sest tugevaim emotsioon võidab. Tahan julgustada Sind toitma oma usku ja näljutama oma hirme.

4. Muuda juhuslik kasvamine teadlikuks kasvamiseks

Inimesed kalduvad mööda vaoks sissetallatud rada kõndima. Nad leiavad mõnusa vaosügavuse teerajakese ega püüagi sellest välja astuda isegi siis, kui see neid vales suunas viib. Mõne aja pärast nad lihtsalt ajavad niisama läbi. Kui nad midagi õpivad, siis on see juhuslik. Ära luba sel endaga juhtuda! Kui Sul on selline hoiak juba kujunenud, siis tasuks meeles pidada, et vao ja haua vahe on vaid laiuses.

Kuidas Sa teada saad, kas oled vakku kukkunud? Vaata juhusliku ja teadliku enesearengu vahet:

JUHUSLIK KASV	TEADLIK KASV
Planeerib alustada homme	Nõuab täna alustamist
Ootab, et kasv juhtuks	Võtab kasvu eest täieliku vastutuse
Õpib vaid vigadest	Õpib tihti enne vigade tegemist
Toetub heale õnnele	Toetub kõvale tööle
Annab kiiresti ja kergesti alla	Peab kaua vastu
Langeb halbadesse harjumustesse	Võitleb heade harjumuste eest
Suuga teeb suure linna	Teeb, mis ütleb
Mängib turvaliselt	Võtab riske
Ohvrimeelsus	Edumeelsus
Toetub andele	Toetub iseloomule
Lõpetab pärast kooli õppimise	Elukestev õpe

Eleanor Roosevelt ütles: “Inimese elufilosoofiat ei näita mitte tema öeldud sõnad, vaid tema tehtud valikud. Pikas perspektiivis kujundame oma elu ja kujundame ennast. See protsess kestab kuni surmani. Ning meie valikud on lõppude lõpuks meie enda vastutusel.”

Kui tahad saavutada oma täit potentsiaali ning saada inimeseks, kelleks Sind loodi, pead tegema palju enam, kui vaid elu kogema ning lootma, et õpid sel teel kõik vajaliku. Sa pead oma teed laiendama, et haarata kasvuvõimalustest, justkui oleneks sellest kogu Sinu tulevik. Miks? Sest olenebki. Kasv ei juhtu lihtsalt niisama – ei mulle, ei Sulle, ei kellelegi. Sa pead selle endale nõudma!

“Inimese elufilosoofiat ei näita mitte tema öeldud sõnad, vaid tema tehtud valikud. Pikas perspektiivis kujundame oma elu ja kujundame ennast. See protsess kestab kuni surmani. Ning meie valikud on lõppude lõpuks meie enda vastutusel.”
– Eleanor Roosevelt

Kavatsuse seaduse ellurakendamine

1. Milline selles peatükis väljatoodud lõhedest on Sind enim takistanud kasvamast nii, nagu oleksid ehk võinud?

- Eelduse lõhe – ma eeldan, et kasvan automaatselt.
- Teadmiste lõhe – ma ei tea, kuidas kasvada.
- Ajastuse lõhe – praegu pole õige aeg alustamiseks.
- Vigade lõhe – ma kardan teha vigu.
- Täiuslikkuse lõhe – ma pean enne alustamist leidma perfektse tee.
- Inspiratsiooni lõhe – mul pole selleks praegu tuju.
- Võrdlemise lõhe – teised on minust paremad.
- Ootuste lõhe – ma arvasin, et see on lihtsam.

Nüüd, kus oled nende lõhedega tutvust teinud, vaatame, milliseid strateegiaid saab nende lõhede ületamiseks kasutada. Kirjuta iga enda kohta käiva lõhe kohta eraldi plaan ning alusta selle plaani täideviimist juba *täna*.

2. Enamus inimesi alahindab peaaegu kõikide asjade tähtsusetust oma elus. Neid kallutatakse pidevalt teelt kõrvale. Selle tulemusena asetavad nad enesearengu tahaplaanile ja kui nad kasvavad, siis toimub see juhuslikult, mitte taotluslikult. Vaata oma kalendrit järgneva kaheteistkümne kuu kohta. Kui palju aega oled Sa planeerinud oma isiklikule kasvule? Kui Sa oled nagu enamus inimesi, siis on Su vastuseks “mitte mingit”. Või

siis oled planeerinud tuleva aasta jooksul osa võtta ühest üritusest. Sellest ei piisa.

Mängi oma kalender ümber nii, et Sul on isikliku kasvu eesmärgil kohtumine iseendaga iga päev viis korda nädalas, viiskümmend nädalat aastas. Sa võid mõelda: *Mida? Mul pole sellist aega kuskilt võtta.* Tõenäoliselt on see tõsi. Tee seda siiski. Kui tahad õnnestuda, pead tegema kõik, mis vaja. Ärka üks tund varem. Ole üks tund kauem üleval. Loobu lõunapausist. Ohverda aega nädalavahetuse arvelt. Kui Sa seda ei tee, siis ole valmis loobuma oma unistustest ja igasugusest lootusest saavutada oma potentsiaal.

3. Hakka kohe pihta. Vahet pole, millisel kellajal Sa seda loed, tee praegu kokkulepe hakata tänasest kasvama. Võta see esimene tund täna enne magamaminekut. Võta see aeg täna ja järgnevad viis päeva. Tõenäoliselt ei ole Sul selleks praegu tuju. Tee seda siiski.

MM

M
m

2

Teadlikkuse seadus

Et end kasvatada, pead end tundma

*“See, kes pole enda vastu täiesti aus,
ei saa midagi suurt korda saata.”*

– JAMES RUSSELL LOWELL

2004. aastal särasid Adam Sandler ja Drew Barrymore komöödiafilmis “Mu pruudil on mälukas”². See film räägib mehest, kes armub naisesse ning avastab, et viimane teda järgmisel päeval ei mäleta. Tegelikult ei mäleta ta mitte midagi, mis temaga pärast eelneval aastal juhtunud autoõnnetust toimunud on. Ta peab elu lõpuni elama autoõnnetusele eelnevas päevas. See oli armas film, kuigi süžee oli veidi lihtsameelne. Aga mis siis, kui see oleks tõestisündinud lugu?

² “50 First Dates”, 2004

Ei mäleta

1957. aastal dokumenteeriti esmakordselt üks väga kuulus sarnase seisundiga neuropsühholoogiline juhtum, mida on uuri-
nud tuhanded arstid ja teadurid. Patsiendi nimi oli Henry M.

Ta sündis 1926. aastal Hartfordis Connecticutis ja elas üle
väga tõsise epilepsiahoo, mis oli nii raskekujuline ja nõrgestav,
et tema organism ei suutnud enam korralikult talitleda. 27-aas-
taselt tehti talle eksperimentaalne operatsioon, mille käigus
eemaldati ajust mõned osad, et sel moel epilepsiat ravida. Hea
uudis oli see, et operatsiooni järel tal enam taolisi pidevaid ja
nõrgestavaid hooge ei esinenud. Lisaks sellele ei tekkinud ka
mingeid negatiivseid tüsistusi intelligentsusele, iseloomule ega
suhtlemisoscusele. Küll aga kaasus üks kohutav kõrvalnähtus.
Näis, et tal puudus igasugune lühimälu.

Henry M. ei mäletanud operatsioonijärgsest ajast mitte
midagi. Ta ei tundnud oma arste ära. Ta ei teadnud, kus on
vannituba. Koju naastes ootas teda iga päev ees sama pusle
ja iga päev luges ta samu ajakirju mäletamata, et oli seda juba
teinud. Kui ta pere uude majja kolis, ei mäletanud ta ei kolimist
ega uue kodu asukohta, kuigi vana kodu mäletas ta väga elavalt.
Kui teda 30 minutit pärast lõunasööki küsitleti, ei mäletanud
ta mitte ühtegi toitu, mida oli söönud. Tegelikult ei mäleta-
nud ta, et oleks üldse lõunat söönud.¹ Ta oli ajavangis, võimetu
õppima, kasvama või muutuma. Milline tragöödia.

Kas Sul suunataju on?

Iga inimene, kes tahab kasvada, kuid ei tunne ennast, on
paljuski nagu Henry M. Selleks, et kasvada, pead Sa ennast
tundma – oma tugevusi ja nõrkusi, oma huvisid ja võimalusi.

Sa pead suutma hinnata mitte üksnes seda, kus oled olnud, vaid ka seda, kus Sa hetkel oled. Vastasel juhul ei saa Sa seada edasimineku suunda. Kui Sa tahad midagi õppida, siis pead Sa ka loomulikult oskama selle uue, täna õpitud asja eile ja veel varem õpituga kokku sulatada ning selle peal edasi kasvada. Vaid nii tekivad seosed ja Sa arendad ennast.

Oma potentsiaali saavutamiseks pead teadma, kuhu Sa jõuda tahad ja kus Sa praegu oled. Mõlemat teadmata võid teelt eksida. Enda tundmine on nagu "Sina oled siin" täpp kaardil, kui püüad sellelt oma sihtpunktini teed leida.

Olen täheldanud, et kui asi puudutab elu suunda, siis on olemas vaid kolme tüüpi inimesi.

1. Inimesed, kes ei tea, mida nad teha tahavad

Need inimesed on tihti *segaduses*. Neil puudub tugev eesmärgitunnetus. Neil puudub oma elu suund, kuhu minna. Ja kui nad inimesena kasvavad, siis mitte keskendunult. Nad nõrgivad näpuga. Nad triivivad. Nad ei saavuta oma potentsiaali, sest neil puudub igasugune ettekujutus, mida tahta.

2. Inimesed, kes teavad, mida tahavad teha, aga ei tee seda

Need inimesed on reeglina *kibestunud*. Nad tajuvad iga päev seda vahet, kus nad hetkel on ja kus nad tahavad olla. Vahel ei tee nad seda, mida peaksid, sest muretsevad muude kohustuste täitmata jätmise pärast, nagu näiteks oma pere eest hoolitsemine. Vahel pole nad valmis maksma vajalikku hinda, et õppida, kasvada ja oma soovitud sihtpunktile lähemale jõuda. Vahel aga on hirm see, mis neid muutumast hoiab, et

--- LOE EDASI RAAMATUST ---
<https://million.ee/pood/>